

ogsaa at erindre, at jeg i den socialdemokratiske Presse har set, at man i de Kredse egentlig ikke lægger Vægt paa, at Grundloven bliver det stabile, som det ærede Medlem ønskede, den skulde være, medens Valgloven var det vigende, det omskiftelige, det, man maatte ændre efter Forhold og Omstændigheder. Men bortset fra, at jeg altsaa synes, der er en lille Inkonsekvens paa dette Punkt, er jeg enig med det ærede Medlem i denne Betragtning, og mit Parti er derfor ogsaa villigt til at tage en Forhandling op om Valgloven med det for Øje at skabe en Valglov saa retfærdig som muligt og saa tidssvarende som muligt. I den Henseende vil vi gøre os Umage for igennem Forhandling til alle Sider i de nu tilstundende Forhandlinger i Udvalget at søge at naa til et Resultat. Jeg mener, at hvis man kan naa et Resultat forinden den kommende Valgdag, vil det være heldigt. Jeg kunde i den Henseende have ønsket, at Ministeriet havde bestræbt sig noget mere, end det har gjort, for at muliggøre dette ved at bringe selve Valglovsforslaget frem paa et tidligere Tidspunkt. Det har Regeringen imidlertid ikke gjort, og derved bliver de Forhandlinger, der nu skal føres, naturligvis en hel Del forcerede, forsaavidt man inden den kommende Valgdag skal have naaet et Resultat.

Den Valglov, vi havde før 1915, var efter mit Partis Opfattelse en meget slet Valglov. Hvor slet den var, fik man en Maalestok for derved, at det daværende Højre, der talte adskillige halve Snes Tusinde Stemmer, undertiden lige op imod 100 000, i hvert Fald ofte 60 000 — 70 000 — 80 000, havde saa at sige ingen Folketingsrepræsentation. De paagældende Vælgere stod i Virkeligheden uden nogen som helst Repræsentation her paa Rigsdagen, i Forhold til deres Antal. Denne Valglov blev opretholdt af de øvrige Partier. Det Krav, der blev stillet i sin Tid af Højre om Forholdstalsvalg, vendte man det døve Øre til; og saaledes som Forhandlingerne stod paa i Rigsdagen i 1913, var man i Færd med at gennemføre en ny Valglov, som paa samme Vis vilde kunne borteliminere et Parti med talrige Vælgere fra at faa en Repræsentation af nævneværdig Betydning i Folketinget.

Ved Forhandlingerne i 1915 lykkedes det imidlertid at faa en Valglov, som er af den Natur, at man med Sandhed kan tale om almindelig Valgret. Det har man ikke kunnet før 1915, indtil da havde man en Ordning, hvorved man faktisk berøvede

store Dele af den danske Befolkning Ret til at vælge efter deres Antal. Man havde givet dem en Ret til at stemme, men man gav dem ikke Valgret. Det er f. Eks. betegnende, at de første Ministerier efter Systemskiftet 1901 — naar undtages den allerførste Omgang — hvilede paa et Mindretal af Vælgere, et Forhold, som viste sig meget grelt derved, at der til dette Mindretal af Vælgere svarede et Flertal i Folketinget. De almindelige Flertalsvalg i Enkeltmandskredse er man derfor i vort Parti helt og holdent principielle Modstandere af. Vi har selv set disse grelle Eksempler, og vi mener, at Erfaringen udefra peger i samme Retning.

De Valgsystemer, der skal gennemføres for at hindre den Slags Meningsløshed og den Slags Uretfærdigheder, er jo forskellige, og til dem knytter sig naturligvis Mangler som til hvilke som helst andre Systemer. I Norge har man Omvalget. Det er efter min Mening et lige saa slet System som Flertalsvalgene i Enkeltmandskredse. Ved det foregaaende Stortingsvalg i Norge havde det norske Venstre ved Urvalgene $\frac{1}{3}$ af de afgivne Stemmer; ved Omvalgene fik de $\frac{2}{3}$ af Stortingsmedlemspladserne. En saadan Ordning er ganske uanstændig, den er parlamentarisk set ganske umulig, den forvrider hele Billedet af Parlamentarismen og omskaber i Virkeligheden det parlamentariske System til at være en Form for et Mindretalsstyre, skønt det er tænkt som et Flertalsstyre. Naturligvis kan en saadan Valglov ogsaa tilfældigvis give rationelle Resultater, skaffe et Flertal valgt, som repræsenterer et Flertal i Befolkningen, men den anden Mulighed er stadig til Stede, og de Valgsystemer, der muliggør dette — altsaa Flertalsvalg i Enkeltmandskredse og Ordningen ved Omvalg —, disse to Valgsystemer fører alt for ofte ud i den fuldkomneste Meningsløshed, ud i det ganske utilbørlige. Vi er derfor i vort Parti bestemte Modstandere af disse Valgmaader.

Ser vi paa den Valglov, vi fik i 1915, maa man erkende, at denne gennem Forholdstalsvalget muliggør en vis Retfærdighed. Det er ganske morsomt for os, der har været Tilhængere af Forholdstalsvalgmaaden gennem alle Tider (*Statsministeren* [Zahle]: Gennem alle Tider?). Ja, i alt Fald i den Tid, vi har beskæftiget os med Politik (*Statsministeren* [Zahle]: Altsaa De personlig?). Ja, jeg hører jo med til „vi“, altsaa maa jeg tage min Person med i denne Sammenhæng, det